

ЛИЧНИТЕ ПОМОЩНИЦИ

Много от хората с тежки физически и сензорни увреждания се нуждаят от чужда помощ в чисто битовите си нужди като къпане, обличане, пазаруване, готвене, чистене. Нуждаят се от помощ, за да слязат по стълбите, да се качат на някакъв транспорт, за отидат на работа или просто да се разходят. Нуждаят се от помощник при осъществяването на контакти или при организирането на деня си. Така че самостоятелността и независимият живот на хората с тежки увреждания в голяма степен зависят от този вид услуги.

Личните помощници (за които у нас само сме чували и вероятно затова ги бъркаме с медичинските сестри или с възрастните жени, които се наемат понякога за гледане на болни и стари хора) всъщност са тези, които оказват съдействие за дейности, които човекът с увреждане би извършвал сам, ако нямаше съответното физическо, сензорно, умствено или интелектуално увреждане. Организацията на тази помощ обаче трябва да е ясна, а ролите – разграничени. Държавата е, която осигурява заплащането на персоналната помощ. Тези средства се отпускат в зависимост от установените нужди на отделния потребител. Ако човекът заяви, че се нуждае от личен помощник няколко часа дневно, държавата трябва да обезпечи заплащането на тази помощ и, разбира се, да следи дали средствата се ползват по предназначение. Когато човекът получи тези средства, той става един вид работодател, с всички произхождащи от това права и задължения. Именно той решава кой, какво, кога и как ще работи, пак той ще назначава, обучава, контролира и, ако се наложи, ще уволнява своите асистенти. С групи гуми, в тази ситуация човекът с увреждане има възможност да контролира организацията на обслужване и да участва в определянето на вида услуги според индивидуалните си нужди, потенциал, начин на живот и желания. За да бъдат наистина ефективни този вид услуги, потребителите и личните помощници трябва да бъдат обучени: хората с увреждания – как да ръководят своите асистенти, а личните помощници – как най-ефективно да се справят със специфичните дейности, за които са наети. Точно тук е мястото на гражданските организации за и на хора с увреждания, чиято роля е да предлагат обучения, курсове, технически средства, консултации и т.н.

Единствено при една добра синхронизация между дейностите на държавата, хората с увреждания и неправителствения сектор – с категоричен приоритет човекът, а не неговото увреждане – ще бъде възможно човекът с увреждане в България да се раздели с унизителната безпомощност на сегашното си положение, за да заеме полагащото му се достойно място в семейството си, на работното място и в обществото.

За съжаление дори и в областта на личната помощ ние сме много, много назад в сравнение със световната практика. Почти навсякъде в Западна Европа и САЩ – а и в Австралия, както ще прочетете в материал от рубриката „Те го правят така“ – този вид помощ се предлага все по-рядко. Там се наблюдава на обученията и техническите средства, за да бъде сведена до минимум физическата зависимост от друг човек. Един добър модел за организация на личната помощ е шведският – за него можете да прочетете в брошурата „Независим живот“, която издадохме през 1999 година. За всички, които ще се интересуват от нея, тя е на тяхно разположение в офиса на Центъра.

НЖ

ТЕМА НА СЛЕДВАЩИЯ БРОЙ

ПРАВА И ПРИДОБИВКИ

Лято е. Сезонът на усмивките, шантавите идеи и... свободата да бъдеш себе си в цветовете. На тях обаче не им е нужно лятото, за да са цветни и неповторими. Те са Маги и Силвия – две шарени момичета, прекрасни и нестандартни във всичко, което правят.

Реших, че за да почувстват хората силата на вашето присъствие, трябва да сте заедно и тук, на страниците на бюлетина. Кажете ми как се открихте?

С: Всъщност първо се откриха нашите майки. Запознаха се, докато чакаха да ни вземат след училище, после ни запознаха и нас... но тогава хич не се харесахме. След това обаче само за едно лято станахме неразделни.

М: От цели 6 години сме заедно, а от 5 – най-добри приятелки.

Представете се с няколко думи. Какво най-вече поглъща времето ви?

С: Все още съм ученичка и би трябвало училището да е главният ми ангажимент, но не мога да седя по цели дни и нощи над книгите! Човек веднъж е млад и това трябва да се изживее.

М: Аз съм Маги – доброволец в ЦНЖ. Току-що ме приеха студентка в Полша, специалност „Дизайн на облеклото“. Имам любящо семейство и обичливи приятели и, разбира се, имам до себе си Силвия. А нещото, което поглъща изцяло времето ми, са хората, с които се срещам, това, което правя за тях и с тях в момента.

И двете рисувате и непрекъснато провокирате с нещо ново и различно. Това генетична заложба ли е или самороден талант?

С: Едва ли е генетично, въпреки че моят татко умее да рисува... по-скоро е някакъв талант. Нещо, което можеш да развиваш и обогатяваш или да занемарш и загубиш. Хубаво е да си различен, ние се чувстваме добре такива, каквито сме. По този начин изразяваме себе си.

М: При мен е по малко и от двете, но никой от семейството ми не се е занимавал с мода. Затова мисля, че е съдба... а и късмет.

А какво ви вдъхновява, откъде се зареждате с нови идеи?

С: Понякога ме вдъхновява нещо много незначително и незабележимо. Друг път ме напада някакъв образ или нещо, което да рисувам, без

значение дали на ноктите си, на кагастрон или на някоя тениска. Вдъхновението е нещо много лично и за него формула няма.

М: Всичко ме вдъхновява. Абсолютно. Колкото и абсурдно да звучи, дори и една хартийка, ако видя красотата ѝ, ще ме вдъхнови. Не е задължително обаче да търсиш вдъхновение в нещо красиво. Напротив – ти го откриваш и го правиш красиво.

Личи, че обичате да експериментирате и с външния си вид – винаги сте пъстри и многоцветни... Това е начин да бъдеш себе си, вид провокация или някакво послание към другите?

С: От всичко по малко, но най-вече начин да бъдеш и да отстояваш себе си. И двете обичаме шареното. По-добре да погледнеш живота през цветовете на дъгата, да погледнеш света откъм пъстрата му страна... много по-приятно е.

М: Правя го най-вече заради себе си. Това всъщност съм аз. Дрехите изразяват душата на притежателя им – т.е. както се обличаш, така се чувстваш. Освен това признай, че е приятно да видиш някой различен и интересен. Особено пък когато е и усмихнат.

Какво ви доведе в ЦНЖ и защо останахте с нас?

С: Мама ни изпрати тук. Сега съм много доволна от това, защото се запознах със страхотни хора. От вас научих много полезни неща... станах и по-самостоятелна.

М: Знаете ли защо не мога без вас? Вие сте лъчезарни и мили винаги. Когато не съм в настроение, една усмивка,

прегръдка и точна шегичка от ваша страна ми оправя настроението моментално. Приятно ми е да съм доброволец точно тук – в едно голямо семейство от приятели.

Какво витае най-често в душите и мислите на Маги и Силвия?

С: Първата дума, която ми идва наум, е любов. Но всъщност нещата, които витаят в главата ми, са много. От около година се опитвам да разбера какво искам да уча по-нататък, какво искам да работя – и лошото е, че все още не съм намерила отговор на този въпрос.

М: Това е отговорът и на двете ни – любов. Любов към всички и всичко. Добронастроени сме към света и това ни прави силни.

Интервюто взе Ваня.

Novib

С финансовата подкрепа на Холандската организация за международно развитие и сътрудничество – Новиб

Financed by the Netherlands Organisation for International Development Cooperation – Novib

Издател: Център за независим живот – София

Адрес: София 1000, ул. Гургулят № 2

тел./факс: (02) 98 98 857, 98 11 548, 98 05 839, e-mail: cil@aster.net

Главен редактор: Валентина Воденичарова

Редактор: Вера Младенова

Фотограф: Васил Янин

Графичен дизайн, предпечат и печат: Офис Маркет ЕООД
Тираж 800. Разпространява се безплатно.

ЗДРАВЕЙТЕ, ПРИЯТЕЛИ !

В този брой искаме да ви предложим една тема за дискусия, която изключително живо засяга нашият малък редакционен екип. Имайте предвид, че фактът на нейното споделяне е най-категоричното доказателство, че и Валя, и аз се отнасяме към вас като към наши съавтори.

Защото темата, за която става дума, е бъдещето на нашия бюлетин – бюлетинът на Център за независим живот.

Формално неговата съдба до края на тази календарна година е ясна. Освен броя, който в момента държите в ръцете си, предстои да издадем още четири – един през октомври, един през ноември и два през декември. Те ще бъдат различни по обем и тематична насоченост, като на страниците им ще се стремим и да запазим онова от постигнатото, което смятаме за удачно, и да експериментираме нови форми.

Увеличеното пространство, с което вече разполагаме, е конкретният повод да се обърнем към вас, нашите читатели, с няколко въпроса, от чиито отговори настоячително се нуждаем. Те са породени от нуждата да сверим часовниците си с вас, да разберем доколко нашите намерения са се реализирали и да получим от вас едно рамо по отношение на онези теми и проблеми, които до този момент са ни убягвали.

Вие, приятели, добре знаете целите, които си поставяме с издаването на този бюлетин. Заявявали сме ги много пъти, но не мисля, че е излишно да ги посочим отново.

С него ние търсим съмишленици в категоричната ни решимост безкомпромисно и докрай да отстаиваме правото на равнопоставеност и достоен живот за хората с увреждания в България. Пак на неговите страници се опитваме да ви информираме за актуални за хората с увреждания законодателни, социални и всякакви други инициативи, повечето от които открито несмислени. И отново него използваме като приятелска територия, на която се срещаме – с въпросите и проблемите си, с болките, с нуждата от подкрепа, разбиране

и помощ... Бюлетинът на Център за независим живот – нашият бюлетин – ни прави и неразделна част от големия свят, каквато несъмнено сме, но не винаги усещаме, че това е така. Затова, когато напомняме „как го правят“ по света и когато настояваме как е задължително да престанем да го правим „у нас“, една от нашите цели е и тази – да напомним принадлежността си към голямото човешко семейство и правото си да сме негов член и уважаван член.

Ако думите ми ви се сторят високопарни, помислете още веднъж, приятели – в ситуацията, в която живеем ние, хората с увреждания в България, именно големите думи и идеите, които те изразяват, са нашата сила. Вера, непреклонност, приятелство, кураж – това са прекрасни думи, чийто нравствен заряд ни обединява и ни прави силни. Нагряваме се една от териториите, на които прекрасно виреят тези думи, да е бюлетинът, за който говорим сега. Нуждаем се изключително много от вашите мнения, съвети и препоръки към нас, ентусиазираните му, но

едва ли достатъчно умели списватели.

Пишете ни – какво харесвате и какво не приемате в начина, по който го правим, какво ви е необходимо да съдържа той и какво е онова, което пропускаме в него.

Ние от своя страна ще ви предлагаме също нови неща – коментари, гледни точки, теми за размисъл. Вече сте забелязали новите ни рубрики – „Актуално“, „Споделяно“, „Консултации“... бихте могли да оспорите някои от тях и да ни предложите други, по-интересни или по-точно формулирани. Или пък да поставите важен проблем, който е убягнал от вниманието ни. Така вашата активност ще подкрепи намерението ни с общи усилия да ставаме все по-добри и ефективни в отстаиване на каузата, която живее и в името на бюлетина ни – НЕЗАВИСИМ ЖИВОТ за хората с увреждания в България.

Очакваме тази ваша подкрепа.

Разчитаме на нея.

Вера Младенова

Из писмото на Иван Станев – производител на ръчно изработени коледни украшения

...Бих си позволил да ви предложа идеята за организиране на по-широко представяне на произведения от хора с увреждания стоки и предмети за потребление. Много от тези хора изработват прекрасни неща, които не могат да реализират – било поради слаби контакти, било поради финансови ограничения или проблеми с достъпността на околната среда.

Ако ЦНЖ има желание и финансова възможност, би могло да се разгледа организирането на изложение на произведения от хора с увреждания стоки, в рамките на провежданото в НДК изложение „Произведено в България“. Считам, че това би допринесло както за популяризиране и представяне на качествени и стойностни стоки и предмети, така и за постигане на едно по-ново отношение към хората с увреждания – като работещи и можещи хора, полезни за себе си и обществото.

Осмелявам се да ви предложа и издаването на едно малко приложение към вашето печатно издание, което да допринесе за осъществяването на работни и бизнесконтакти – кой от хората с увреждания с какво се занимава, какво произвежда, какво предлага, какви възможности има и с какво би могъл да допринесе за трудовата заетост на хората с увреждания.

**С най-приятелски поздрав:
Иван Станев
август 2000 г.**

Ред. бел. Г-н Иван Станев ни е изпратил снимков материал и ценова листа на коледните украшения, които за съжаление нямаме място да публикуваме. Който се интересува от тях, може да осъществи директен контакт с г-н Станев на адрес:

**ЕТ „ИВАН СТАНЕВ“ –
производство на стъклови елхови украшения
гр. Пловдив – 4000
ж. к. „Тракия“ бл. 256, вх. Г, ап. 9
тел. 032/ 865920**

*До г-ца Валентина Воденичарова
Главен редактор на „Независим живот“*

**От Фондация „Ташко“
18 август 2000**

Здравейте.

Благодарим Ви, че ни изпращате Вашето списание редовно. Четем за проблемите на децата с увреждания и бихме желали да ги зарадваме по някакъв начин. Вероятно измежду тях има деца, които рисуват. За тях е и нашето предложение да участват в конкурса за детски рисунки „Кенгуруто, моят приятел“, които ще бъдат представени на предстоящия Фестивал на еволюционните изкуства в Австралия.

За повече информация можете да посетите нашите уеб-страници:

**<http://tashko.dir.bg> и
<http://madoti.com/tashko>.**

**С поздрав,
Димитър Ташков**

БЛАГОДАРНОСТ

Когато получихме писмото от фондация „Ташко“, веднага решихме, че ще направим всичко възможно колкото е възможно повече деца с увреждания да научат за този конкурс – знаете колко талантиливи малки художници има сред тях. Когато попитахме обаче какъв е крайният срок за участие в конкурса и разбрахме, че той е 15 септември, все едно ни попариха с вряла вода – горе-долу това е датата, на която нашият

бюлетин стига до своите читатели. И тъкмо унило се готвехме да се откажем от публикуването на обявата на конкурса, когато получихме невероятната вест –

ЗА ДЕЦАТА С УВРЕЖДАНИЯ ФОНДАЦИЯ „ТАШКО“ УДЪЛЖАВА ВРЕМЕТО ЗА ИЗПРАЩАНЕТО НА РИСУНКИТЕ И КРАЙНИЯТ СРОК СТАВА 30 СЕПТЕМВРИ!

Този прекрасен жест събуди у нас такава вълна от ентузиазъм, че и ние постигнахме почти невъзможното – вместо на 15 септември, нашият бюлетин с обявата (на 12-та страница) и талона за участие в конкурса ще стигне до децата с увреждания най-късно на 4 септември! Кое ще направи напълно възможно участието в конкурса на всички онези прекрасни рисунки, които нашите деца ще сътворят.

Желаем ви успех и много, много награди, малки художници!

И с радостна признателност благодарим за жеста и разбирането на инициатора на този конкурс – фондация „Ташко“, посветила усилията си на една голяма и изключително благородна кауза: да помага за лечението на деца с онкологични заболявания.

Красив и добър е светът, в който хората се разбират един друг, съчувстват си и си помагат. И е прекрасно да знаеш, че с нещо си допринесъл за създаването на този свят.

НЖ

Послеслов: За всякакви въпроси във връзка с конкурса на фондация „Ташко“ търсете на телефоните на ЦНЖ Анета, Ева или Боби – те знаят отговорите.

Предполага се, че когато всички ние живеем в една обща среда, от малки свикваме с различieto на хората и техните многообразни човешки реакции. Е, за съжаление повечето хора с увреждания не живеят в обща среда. За тях с пълна сила важат предразсъдъци, ограничения, забрани – като се започне с дискриминационната държавна политика, мине се през недостъпната околна среда и се стигне до общественото мнение, все още недокоснато от разбирането и цененето на различността. При това положение се оказва, че възможностите за избор не са особено големи пред вече преживяващия се като непълноценен, неприемливо различен човек с увреждане.

Нека тръгнем от алтернативите пред малкия човек на прага на училищната възраст и неговото семейство – водене в училище, при което в повечето случаи единият от родителите трябва да не ходи на работа; оставане въкъщи като частен ученик с периодично посещение на учителите; прекъсване на образованието; или отиване в специализирано училище далече от дом, близки и приятели, но все пак в някаква среда – съученици, класна стая, чинове. „Богат“ избор, на който всеки би завидял. По който и път обаче да тръгне детето, все ще се окаже, че той не е нормалният, жив, истински път, по който всеки негов връстник без увреждане прави своите първи важни стъпки в големия живот.

Изравено пред необходимостта да направи драматичния избор за образованието на своето дете, семейството често приема компромисното решение – специализирано училище. След тази важна стъпка неизбежно нахлуват колебания, съмнения, мъчителни въпроси относно правилността на избора: „Това ли е най-доброто, което можем да направим за нашето дете?“.

И вероятно за да овладееят тревогата си, родителите започват да си внушават, че специализираното училище осигурява една сигурна, толерантна към различieto среда, в която тяхното дете наистина ще се чувства защитено от недоброжелателното и подигравателно отношение на децата от „нормалните“ училища. А дали е така в действителност? Никои

не може да опровергае или потвърди полезността на това решение, освен самият живот и съхраненият потенциал за справяне с него у вече порасналия човек. Животът, хората, обществените правила и отношения обаче се оказват твърде различни от отношенията и нравите в затворената, „защитена“ среда на специалното училище. И човешкият ресурс най-често се оказва недостатъчен, за да компенсира последствията от израстването в едно такова училище...

„А сега накъде?“ – всеки от нас си задава този въпрос на прага на своята зрялост. За хората с увреждания, завършили образованието си в специализирано училище, той звучи с особено тревожна сила. Прекарвали най-важните за съзряването си години в изолация, те се чувстват самотни и безпомощни в мъчителната си неприспособимост към този тъй жив и богат, но и толкова чужд и непознат за тях свят. Някои се справят, други не успяват. Във всички случаи обаче това струва изключително много усилия, енергия и... хъс за живот. Всичко зависи от волята, духа и силата на младия човек, от подкрепата на неговото семейство и упоритото му желание, въпреки трудностите и ограниченията и дори напук на тях, да докаже себе си, намирайки своя уникален път в точно този истински живот на това шарено общество.

Вероятно дълго време ще се вихрят в общественото пространство споровете „за“ и „против“ образованието в специализираните училища. Със сигурност аргументите и на едната, и на другата страна на моменти ще звучат убедително. Едно обаче знам и твърдя безусловно: всяко принудително изваждане на детето от неговата естествена среда – семейство, дом, приятели – остава трайни драматични последиствия върху неговата личност и върху ефективните му умения за справяне с житейските ситуации.

*Ваня Пандиева
Психосоциален работник в ЦНЖ*

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ ...

РАБОТОДАТЕЛ

Име: Антон Константинов.

Професия: военнослужащ, научен сътрудник, кръчмар, производител на „МАМИНИ МАНДЖИ“ („Димитров и синове“ ООД)

Хоби: научно обяснение на паранормалните явления.

Домашен любимец: умната немска овчарка Астра

Девиз в живота: Полека, та бързо!

Мечта в живота: малък семеен хотел

Непоносимост: към незачитане на човешкото достойнство.

Откъде дойде идеята за готовите „Мамини манджи“?

Идеята е на брат ми, който е голям чревоугодник и същевременно перфекционист, така че се получиха едни много добри продукти.

Какво представляват „мамините манджи“?

Това са напълно готови и дълбоко замразени готвени ястия от традиционната българска кухня. Те са предназначени за много заетите и забързани домакини, за тези, които искат да отделят повече време за семейството си, и не на последно място за тези собственици на заведения за обществено хранене, които искат да увеличат асортимента в менютата си. В България все по-популярни ще стават замразените готови храни, защото това е най-здравословният начин за запазване на храната за по-дълго време.

Твоят бизнес е още в самото начало, а при теб работят вече двама човека с увреждания. Много от работодателите в сферата на малкия бизнес са, меко казано, предпазливи по отношение на тях... какво те накара да наемеш работници с увреждания?

Честно казано, основна „вина“ за това да наема хора с увреждания в нашата малка фирма има Центърът за независим живот. Няма да си кривя душата и ще кажа, че имахме с брат ми доста колебания по този въпрос.

Зависи ли професионализмът от това дали човек е с увреждане или не?

Професионализмът по никакъв начин не може да зависи от това, дали човекът е с увреждане, или не. Всичко е в ръ-

цете на самия човек. Ако той има голямо и „нажежено до бяло“ желание за изява, то той непременно ще стане професионалист.

В нашата рубрика ще представим и Тино – как се сработва той с останалите от колектива?

Работата на Тино е много елементарна за неговите възможности и аз очаквах, че ще му стане скучно, но той намери начин да се адаптира бързо и мисля, че се сработи успешно с всички колеги.

Какви бяха притесненията ти при посрещането на Тино и Ники на работа и оправдаха ли се те?

Притесненията ни бяха свързани преди всичко с приемането им от колектива. Освен това не познаваме добре законите преференции и задължения при наемането на хора с увреждания на работа.

Какво би споделил с работодателите, които се страхуват да наемат хора с увреждания?

На всички работодатели искам да кажа: колеги, дайте шанс на хората с увреждания! Те са много старателни и искат да се докажат. Нека всеки от нас добре преосмисли работните места, които осигурява. Няма ли място във вашата фирма за хора с увреждания? Имайте предвид, че за някои длъжности просто по-добри от тях няма.

А на хората от ЦНЖ мога само да кажа – браво! Вие наистина помагате, и то не само на хората с увреждания, но и на нас, работодателите.

Интервюта взе
Валя

РАБОТНИК

Име: Константин Манолев
Професия: работник във фирма „Димитров и синове“ ООД
Хоби: литература, фотография, туризъм, филми, класическа музика, философия, психология
Домашен любимец: овчарката Татара
Девиз в живота: Аз мога да бъда това, което искам да бъда!
Мечта в живота: да посети Австралия
Непоносимост: към човешката гордост, омраза и предрасъдъци.

Тино, какво си работил преди?

Само отвреме-навреме поработвах тутам, досега наблягах най-вече на образованието си.

С какви трудности се сблъскваш обикновено в търсенето на работа?

Обществените предрасъдъци – най-често хората си мислят, че като не чувам, значи нищо не разбирам, т.е. нямат доверие във възможностите ми.

Спомням си, че известно време ходеше на консултации в ЦНЖ. С какво ти помогнаха посещенията при Рени – нашият трудов консултант?

Благодарение на тези посещения научих интересни неща и чух полезни съвети – но най-важното е, че получих подкрепа. Със специалист като Рени Узунова може да се постигне много в търсенето на работни места за хората с различни трудови възможности в обща среда.

Как се чувстваш на сегашното си работно място – сработваш ли с колегите си?

Имам удоволствието да работя в екип от хора, обединени около постигане целите на фирмата. Всичко зависи от вложените усилия, умения и доверието вътре в колектива. Без доверие не може да има добри резултати – а ние определено си вярваме един на друг.

Какво ти дава работата?

Чувствам се полезен – на себе си, на семейството си... и на обществото, разбира се.

Познаваш ли философията за независим живот? Какво според теб трябва да правят хората с увреждания, за да живеят наистина независимо и пълноценно?

Да, познавам я в голяма степен. Приемам всяка житейска философия, която акцентира

на върху човешката същност и ценностната система на индивида и води към неговата интеграция и развитие в заобикалящия го свят. Моето послание към всички хора е следното: „Знайте, всички ний сме Божи чедра, ако сами не си помогнем с мисъл, думи и действие, Бог едва ли ще обърне лицето си към нас“. Това означава, че промяната, инициативите трябва да тръгват от нас.

Каква трябва да бъде ролята на държавата в този процес?

Ролята на държавата винаги досега е била и трябва да бъде водеща. Ако държавната политика стимулира този процес, ще можем по-скоро да се похвалим с добри резултати.

А каква трябва да бъде ролята на неправителствените организации, работещи в тази сфера?

Жалко, но много НПО обслужват интереса на членовете и лидерите си, а не целите на организацията. В идеалния случай трябва и интересите да са защитени, и целите – постигнати... само че реалността е жестока битка за хляб и оцеляване. Така че в тази ситуация и поне за момента ролята им е твърде незначителна.

Ти самият чувстваш ли се независим – какво ти помага и какво ти пречи?

Да си независим е голяма отговорност към самия теб, но си струва да приемеш това предизвикателство. Не мога да се съглася с факта, че живеем в държава с ограничени възможности и безгранични амбиции за власт. Вярвам, че животът може да бъде полезен и пълноценен. Останалото зависи от това да работим добре, за да бъдем добре. Така че нека работим за промяна към по-добро.

ЦЕНТЪР ЗА НЕЗАВИСИМ ЖИВОТ – ЮЖНА АВСТРАЛИЯ

Основната философия на Центъра е – всички хора са еднакво ценни и имат право на независим и стойностен живот, основната му цел – да предостави равни шансове на хората с увреждания да се реализират достойно и пълноценно. А това, смятат работещите в Центъра, би могло да се постигне само чрез детайлно проучване на нуждите на отделния индивид и адекватно използване на събраната информация.

В ЦНЖ – Южна Австралия е разработена програма за подпомагане и предоставяне на помощни средства на хора със средни и тежки физически увреждания. Тази програма се осъществява чрез специални агенции и служби и е насочена само и единствено към хора с увреждания.

Освен това Центърът предоставя съвети, помощ и информация за средствата и оборудването, които биха направили независим живота на хората с увреждания от всички възрасти, на техните семейства и придружителите им. Според правилата на този Център, като увреждане се приемат и различните видове артрит, болки в гърба и затруднения в придвижването.

Услугите и помощните средства в ЦНЖ – Южна Австралия не се продават – единственото условие за ползването им е годишна такса от 1500 австралийски долара. Ако услугата или приспособлението са по-специални, се заплащат допълнително. Опитни медицински и социални работници обслужват своите клиенти, като:

- се запознават с индивидуалните особености на клиента, които са причина за затрудненията му в обща среда;
- дават информация какви помощни средства откъде могат да бъдат получени;
- предлагат необходимите според тях услуги или помощни средства;
- демонстрират как се борави с помощните средства;
- предлагат рекламни брошури.

А ето и какви услуги и стоки предлага самият Център:

- оборудване за баня – специални лифтове и столчета за вана, специални тоалетни и тоалетни столове, приспособления за помощ при обличане и събличане, както и оказване на по-

мощ при личния тоалет;

- специално лично и постелъчно бельо за хора с проблеми в отделителната система и за гържането, както и съставяне индивидуален режим за тези хора;

- помощ при обличане и събличане;
- приспособления за повдигане и преместване;
- специални кресла за почивка, за офиса, за кухнята;

- информация за домове или общежития за samotни хора или хора с увреждания;

- столове на колеа, електронни инвалидни колички, рампи, специални проходалки и групи помощни средства за придвижване;

- помощ при проектиране на жилища за хора с увреждания;

- помощ при домашни дейности като готвене, пране, почистване на дома;

- различни видове ръчно управление за автомобили и информация за модифицирани превозни средства;

- помощни средства за писане на писма, специализирани телефонни апарати за хора с намален или ника-

къв слух, лични средства за сигнализация при нужда (ако човекът в инвалидна количка има нужда от техническа помощ, когато не е в дома си, чрез тях той се свързва със съответната служба), специални приспособления за компютри – за незрящи, за глухи, за хора без ръце или пръсти и др.;

- специалисти по жестомимичен превод;
- рехабилитационни и възстановителни програми.

Членове от екипа на Центъра демонстрират своите услуги в най-различни райони на страната при подадена предварителна заявка, посещават различни клубове и групи на хора с увреждания. Центърът е отворен всеки ден от 9 до 17 часа, без събота, неделя и официални празници. Помощ обаче се предлага по всяко време – независимо в кой ден или час на денонощието е потърсена. Заявки се приемат предварително по телефона, факса или чрез Интернет. Приоритетите при предоставяне на услуга или помощно средство се определят според степента на важност и необходимост на поръчката.

Освен разговорите, лекциите и демонстрации на услуги и помощни средства, Центърът за независим живот – Южна Австралия предлага консултантски услуги по телефона, факса или по Интернет – чрез електронната поща.

Превод от английски: Нина Жишева

Бел. рег. Ако у нас имаше регламентирани условия за ползване на лични асистенти, тази страница щеше да коментира тях. Такива обаче липсват, поради което ви предлагаме темата, избрана от нашия юридически консултант.

ЗА ВОЕННОИНВАЛИДНИТЕ ПЕНСИИ

ВЪПРОСЪТ:

Получих кардиологично заболяване на сърцето по време на отбиване на редовната си военна служба през 1956 г. След като лежах няколко месеца във Военна болница, бях определен като негоден за военна служба с отбелязване от военната комисия, че причината за това е полученото заболяване на сърцето, и бях уволнен предсрочно. Разполагам и с издаден документ от комисията за причините за уволнението и същността на заболяването. До 1992 г. работих на трудов договор, без да споменавам за моето увреждане и без да имам експертно решение от ТЕЛК. От 1992 до 2000 г. след преглед в ТЕЛК ми беше определена втора група инвалидност, без да е отбелязана причинната връзка за полученото увреждане. В този период не съм получавал никаква пенсия за инвалидност, тъй като бях добил правото и на пенсия за осигурителен стаж и възраст. Един познат лекар обаче се учуди, че не съм уведолил за причините за увреждането ми, и ме посъветва да подам нова молба в ТЕЛК, с която да искам определяне на причинната връзка и да получа статута на военноинвалид. В началото на тази година подадох такава молба и приложих документите от военната комисия. За мое учудване, ТЕЛК отказа да ми бъде определен статут на военноинвалид, но потвърди заболяването и вече дадената ми втора група инвалидност. Обжалвах становището на ТЕЛК пред НЕЛК и тук започна абсурдът. НЕЛК не само не потвърди причинната връзка, но и ми отне изцяло определената вече група. Беше ми дадено да разбере, че „така се случва с тези, които си позволяват да искат много“! Чувствам се безпомощен и унижен – посъветвайте ме как да постъпя?

Х.Х., София

ОТГОВОРЪТ:

Правото на пенсия за военна инвалидност получават лицата, които са заболели или пострадали при изпълнение на военната си служба, в това число по време на военни действия, по време на наборна военна служба или служба в запаса, както и при оказване съдействию на въоръжените сили. Необходимо условие е увреждането да е в причинно-следствена връзка с изпълнението на воинските задължения. Причинно-следствената връзка се установява от съответната военна ведомствена комисия, но самото

определяне на вида увреждане е изцяло в компетенцията на ТЕЛК и НЕЛК, които вземат решение за това, дали лицето е пострадало или заболяло през време и в следствие на военната служба. Ако липсва документ от военната ведомствена комисия, какъвто не е Вашият случай, ТЕЛК сама трябва да вземе решение и да се произнесе мотивирано по причините, предизвикали инвалидността.

Пенсията се отпуска от датата на придобиване на правото за пенсия, като за целта трябва да се подадат необходимите документи в териториалното поделение на НОИ в шестмесечен срок от тази дата. При закъснение правото на пенсия се поражда от момента на подаване на документите.

Размерът на пенсията за военноинвалидност е в зависимост от процента намалена работоспособност и воинското звание на увредения и се определя в процент от социалната пенсия за старост. При навършване на необходимата възраст, лицата, имащи право на военноинвалидна пенсия и на пенсия за осигурителен стаж и възраст, имат право да получат пълния размер и на двете пенсии. Тази възможност, както и редица други права и привилегии, които получават хората с пенсии за военна инвалидност, действително обуславя правния ви интерес да търсите правата си, независимо от големия срок, който е изтекъл от датата на придобитото увреждане.

С Кодекса за задължително обществено осигуряване се даде възможност на лицата, които считат, че решението на НЕЛК не отговаря на действителното им състояние, да ги обжалват и по съдебен ред. Обжалването става в 14-дневен срок от получаване решението на НЕЛК пред съответния окръжен съд.

Във Вашия случай решението на съда ще зависи от вида на увреждането, от причинната връзка и от наличната до момента документация, но самият факт, че НЕЛК отменя една постоянна диагноза, поставяна в продължение на осем години от ТЕЛК, е индикация, че нещата са най-малкото съмнителни и вероятно наистина правата Ви са нарушени.

Камен Костакиев,
Юридически консултант към
Център за независим живот

След няколко месеца ще се навършат пет години от създаването на Асоциацията на студентите инвалиди – един добър повод за равностемка на поставените цели и постигнатите резултати...

Идеята

В една мразовита ноемврийска вечер трима студенти обсъждаха изпитанието да си студент... но не във връзка с чакащите ги дебели учебници. И тримата бяха с унижателния социален статус **ин-валиди**. Обединяваше ги решимостта им да докажат **валидността** си – като можещи специалисти и професионалисти – а обединените усилия превръщат идеите в една обща кауза.

И така, само за една година тези трима ентузиастични намериха своите последователи и създадоха своята организация.

Началото

То беше най-трудно – като навсякъде. Безброй проблеми, най-вече от битов характер... например – ентузиазъм имахме в изобилие, но нямахме къде да го подслоним. Първоначално заработихме в гостоприемния офис на ЦНЖ, скоро стана факт и спечелването на първите два проекта. Това ни даде сила и самочувствие в преговорите, а по-късно и в борбата с институциите за отстояване правата на студентите с увреждания.

Реалността

Имахме черни моменти, когато дори надеждата изчезваше – и как да не се предадеш на отчаянието, когато все по-ясно виждаш как и закон, и общество те отхвърлят безцеремонно само защото си различен. Възможно ли е уменията, качествата, професионализмът да зависят от левия ти крак, например... и това, че нямаш ляв крак, да ти ги отнема? Абсурдните нямаха край... провежданите срещи, писмата, обясненията и настоятелността не даваха никакъв резултат... чувахме непрекъснато все едно и също – наистина много съжаляваме, но нищо не може да се направи...

Пробивът

През двете години „нищо направено“ от

страна на държавата и почти безнадежден инат от наша страна, Асоциацията спечели и привърженици, и признание. И тогава дойде горещото лято на 1999 година, когато чиновниците сътвориха наредбата, с която отнеха правата на хиляди младежи с различни заболявания да учат във висши учебни заведения. Вдигнахме вой до Бога, получихме подкрепата на медиите, на други неправителствени организации, на общественото мнение. Постигнахме това, че унижателно дискриминационните текстове бяха тихомълком отменени, без да стане ясно в крайна сметка кой е авторът им. Този успех увеличи популярността на организацията, която вече има несъмнен авторитет не само у нас, но и в страните от Източна Европа.

Днес

Сега АСИ има просторен, оборудван с компютри офис, в който млади хора се обучават по различни програми, включени във финансиран от Фонд „Рехабилитация и социална интеграция“ проект. Освен курсовете по компютърни умения, в последно време плахо започва да се развива и услугата **помощ за взаимопомощ**, която у нас на практика е нещо непознато.

Наред с малките победи, обаче, организацията ни има и своите големи проблеми. Един от тях е фактът, че с изчерпването на помощите май се поизчерпи и ентузиазмът... В част от членовете ни се появиха незаинтересованост и отчужденост. В момента Асоциацията се нуждае от нови хора, чиято отгаденост на каузата зависи не от жалките социални придобивки, а от живото чувство за човешко достойнство.

Затова, читателю, ако имаш чисти идеи, желание за работа и съпричастност към каузата на независим и пълноценен живот за студентите с увреждания, ти си добре дошъл при нас.

Марияна Петрова
Председател на АСИ

АСОЦИАЦИЯ НА
СТУДЕНТИТЕ ИНВАЛИДИ

София

ж.к. „Надежда“, бл. 241, вх. Г, ап. 85
тел. 388-295, 221-958

...ЗА МЕН ТОВА БЕШЕ УСПЕШЕН ЕКСПЕРИМЕНТ...

Бях чувала от познати и чела в различни публикации, че на Запад съществуват служби и организации, които предлагат на хората с увреждания услугата „личен асистент“ или „личен придружител“ (тъй като в България няма нищо подобно, няма и възприето име за тази длъжност). У нас има

единствено фирми, предлагащи болногледачки, гувернантки и домашни помощнички – предимно лелки на пенсионна възраст, които идват при теб с нагласата „инвалид трудно се гледа“ и съответно искат солидни суми за това. Аз обаче не желая да ме гледат нито с две, нито с четири очи, а да се помага в ежедневието ми. Смятам, че те са съвсем неподходящи за онова, което ми е нужно – да се придвижвам, да ходя на концерти, кино, заведения, разходки, излети... От друга страна, обаче, още щом отворя входната врата и първото препятствие – стълбите – е пред мен, на края на улицата е второто – тротоарът, да не говорим за градския транспорт и метрото, които просто не могат да се ползват от човек, придвижващ се с количка. Имах истинска нужда от физически здрав и силен човек, който да ми помага. Естествено, понякога моля за помощ роднина, приятел или съсед, но не мога винаги да разчитам на тях, а и това ме задължава. Затова, след дълго мислене какво да правя, реших да дам обява в бюро „Студентски труд“. За моя изненада се обадиха повече хора, отколкото очаквах. Така се запознах с Тихомир, който стана мой личен асистент. Не мога да кажа точно как го избрах, просто реших да експериментирам и сега си мисля, че експериментът се оказа успешен. През последната година Тихомир беше неотлъчно с мен на лекции, семинари, конференции, курсове. Винаги беше готов да ми помага и за най-дребните неща. Освен това преживях прекрасни разходки из парковете, улиците и пазарите на София, ходихме и на екскурзии – до Витоша, до Панчарево. По време на лятната ми почивка също се съгласи да бъде с мен. Сега, когато лятото е към края си, а тази почивка – спомен, мога спокойно да ви кажа, че това бе най-хубавото ми летуване. За първи път се почувствах независима и мобилна, въпре-

ки че бях с инвалидна количка. Посетих Несебър, Поморие, разгледах Бургас и морската градина, бях на концерт в летния театър... но най-приятна бе срещата ми със самото море. Не бях влизала в него повече от 10 години и почти бях забравила соления му вкус. Сега съм отпочинала, с тен и с много нови впечатления. Помощта на това момче е неоценима за мен и изобщо не може да се сравни със скромната сума, която от-

делях от пенсията си, за да му плащам. Понякога се питам как ли се чувства той, дали работата му е приятна...

Чувала съм, че към Центъра за независим живот има доброволци, които помагат предимно при организирането на разни мероприятия, но мисля, че е напълно моментът да се създаде служба, която да дава възможност на физически силни хора да помагат на хората с някакво увреждане срещу минимално заплащане или доброволен труд – но не като болногледачи, а като лични асистенти. Убедена съм, че това ще бъде обогатяващо и приятно и за двете страни взаимодействие.

Маргарита Цветкова, София

Тихомир: На 21 години съм, студент в Лесотехническия университет. В края на 1999 г. си търсех работа и в бюро „Студентски труд“ видях обявата. Подгвоумих се дали изобщо да се обаждам, тъй като не бях виждал инвалидна количка и не знаех какво да очаквам. Но аз обичам да експериментирам. Срецнахме се, поговорихме за това, което се очаква от мен, и реших, че ще се справя. Показаха ми как да качвам инвалидна количка по стълбите и за моя изненада – със сравнително слабо телосложение съм – се справих успешно... Тъй като съм от Бургас, това лято Мими ме помоли да ѝ помагам и по време на почивката ѝ. Приех с удоволствие, защото ми е приятно да сме заедно. Помагах ѝ да преодолява недостъпните места и по този начин да се чувства свободна в инвалидната си количка. Дори и в морето се топнахме, което си беше геройство, защото попадах в такава ситуация за първи път. В никакъв случай не съжалявам, че работя като личен помощник, дори напротив. Контактът с Мими обогати и разшири моя светоглед.

КОЙ, КАКВО, КОГА, КАК...

Августовска информация за туристите... и авантюристите

От 1. 08 2000 г. авиокомпания „Балкан“ обявява 25% намаление на билетите за международните полети за инвалиди първа и втора група по всички свои линии.

Стискаме палци на смелите пасажери, които ще се опитат с инвалидните си колички да пробват (не)достъпността на сградата на софийското летище, за да се възползват от тази нова придобивка.

СПОДЕЛЕН ОПИТ

Пари ли... я стига...

Ако вече сте решили проблема със стълбите пред блока си или ако сте намерили начин да направите част от жилището си достъпно, имате право да отидете с фактурите, в които са описани изразходваните средства за ремонта или пригаждането, в районната Служба за социално подпомагане – там средствата би трябвало да ви бъдат възстановени. Минала по този път гражданка сподели обаче, че нейните фактури били осребрени... натурално. В очакване да получи полагаемата

й се сума и да върне част от заемите за ремонта на платформата пред блока, с помощта на която влиза и излиза от дома си, тя едва не припаднала, когато парите ѝ били възстановени в огромно количество... консерви и пакети с брашно!!! *Приятелски съвет – мила госпожо, кураж, продайте консервите и може да си върнете част от заемите. Вероятно това е вид държавна терапия, която ще ви помогне да се справите с подобни ситуации и в бъдеще.*

ОБЯВИ

Деца помагат на деца с онкологични заболявания

СТРАНАТА НА КЕНГУРАТА КАНИ
БЪЛГАРСКИ ДЕЦА ДА УЧАСТВАТ ВЪВ
ФЕСТИВАЛА НА
ЕВОЛЮЦИОННИТЕ ИЗКУСТВА,
КОЙТО ЩЕ СЕ ПРОВЕДЕ
ПРЕЗ НОЕМВРИ В АВСТРАЛИЯ !

СКЪПИ ДЕЦА, ФОНДАЦИЯ „ТАШКО“ ОРГАНИЗИРА ЗА ВАС НОВ ЕСЕНЕН КОНКУРС ЗА ДЕТСКИ РИСУНКИ !

Но... този път ПОБЕДИЛИТЕ РИСУНКИ ще участват в една страна, която се намира много далече от България. В нея живеят едни малко чудновати, но симпатични и мили животинки, които, кой знае защо, се наричат кенгура! Ами сега? Как се казваше тази страна, сещате ли се, помогнете малко! Да, браво, благодарим ви, наистина се нарича Австралия !

Точно сега е моментът да ни покажете какво

можете - а със сигурност това, което можете, не е никак малко! И ще ни го докажете, като изпратите на адреса на фондация „Ташко“

вашият най-хубави рисунки на коледна или избрана от вас тема - рисунки, които вече сте създали, или такива, които тепърва ще създадете (форматът на рисунката може да бъде произволен).

Очакваме вашите прекрасни произведения! Имате достатъчно време и сме сигурни, че ще се справите чудесно!

Започнахте ли вече подготовката за конкурса? Рисувайте, мили приятели!

Очакваме прекрасните ви творби, на които вие, деца, със своите малки детски ръце и със своите големи човешки сърца, ще вдъхнете красота и живот.

**4000 Пловдив, П.К. 212,
Хуманитарна фондация „Ташко“ (за детския конкурс „Кенгурито, моят приятел“)
тел.: 032/622 954**

ПОЛЕЗНИ ЧЕТИВА

ТРУДОВАТА ЗАЕТОСТ НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ: Забравената работна сила на Европа

Книгата е поредното издание на ЦНЖ – София, разглеждащо проблемите, свързани със заетостта на хората с увреждания, и начините за тяхното решаване. Това същност е основният стратегически документ на Европейския форум на хората с

увреждания (EDF) за трудовата заетост от февруари 2000 г., в който се посочват водещите принципи в настоящите и бъдещи инициативи в сферата на заетостта на хората с увреждания на ниво ЕС, реформи и бъдещи законодателни мерки.

Книгата се разпространява безплатно. Можете да я получите по пощата или ако гойдете в офиса на Центъра – ул. „Гургулят“ №2.

